

לקחה טוב

התשס"ה

פרשת נצבים

יוצא לאור ע"י רשת מוסדות "טוב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

פנינים לפרשה

"אתם נצבים היום כלכם" (כט, ט)

ההבדל בין נצבים לעומדים, שנצבים היא עמידה בעלת תפקיד ואחריות כמו שמצאנו במגילת רות "הנער הניצב על הקוצרים" שהיה ממונה ואחראי עליהם.

גם כאן עמדו וקיבלו אחריות וערבות כל אחד על חברו מישראל שישתדל בעד חברו לבל יעבור פי ה'.

(אור החיים)

"והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה**וכו' ושבת עד ה' אלקיך ושמת בקלו"** (ל, א-ב)

ומל ה' אלקיך את לבבך ואת לבב זרעך לאהבה את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך למען חיך.

ואתה תשוב ושמת בקול ה' ועשית את כל מצוותיו. (ל, ו-ה)

שלש לשונות של תשובה הוזכרו בענין שלפנינו: ושבת עד ה' ומל ה' תשוב ועשית כל מצוותיו. לשם מה שונה התורה ומשלת?

אכן יש ג' מדרגות כלליות במצוות ה'. א) היא עסק התורה ב) שמירת מצוות לא תעשה ו-ג) קיום מצוות עשה. לזה, כשבאה התורה לסדר את הדרך לתשובה אומרת פסוק ב' שבהתחלה תהיה התעוררות גדולה ללמוד תורה שזה הפירוש של ושמת בקולו ולא מוזכר עמו דבר אחר ובזכות עסק התורה יקבץ ה' נדחינו וישיב אותנו לארץ ישראל כמ"ש ושב ה' את שבותך – וקבצך מכל העמים. ואח"כ בשוכם לארץ יעזרם ה' ויעלו עוד מדרגה בתשובה ולא יעברו על מצוות לא תעשה זה הפירוש של ומל ה' את לבבך מפני שערלת הלב הוא הכח שגורם לעשיית רשע ותכנס בלבנו אהבת ה' במקום אהבת הרע ובזכות זה יהפוך ה' צרותינו על שונאינו ולבסוף יבוא עם ישראל לתשובה שלמה שהיא עשיית כל מצוותיו.

(אור החיים)

"לעברך בברית ה' אלקיך ובאלתו"

(כט, יא)

מספרים על הגר"א שזדמן פעם לפונדק וראה יהודי פוקר שאכל בלא נטילת ידיים והוכיחו הגר"א על זה, ענה היהודי שהוא בן כה כופר בעיקר ולכן ודאי שלא חשובים בעיניו דקדוקי המצוות. ענהו הגר"א שאעפ"כ יענש על כל פרט ודקדוק שלא קיים.

ברעיון זה מבאר האור-החיים את הפסוק שלפנינו, שיש להקשות לשם מה יש צורך בברית ה' כי כבר נצטוו ונקבעו עונשים למי שחלילה לא יקיים את המצוות ומה תוסף עוד ברית, אלא הביאור שלא יאמר אדם

חלילה אכפור בעיקר ואתחייב בעונש אחד וזה עדיף מאשר להאמין ואז אתחייב על כל לאו ולא, אלא שלפיכך כרת עמם ה' ברית כדי שתחול אלה וקללה על כל פרט ופרט גם אצל מי שיכפור בעיקר. (אור החיים)

"אתם נצבים היום כולכם לפני ה'"

(כט, ט)

יש דורשים את הפסוקים הבאים על יום הדין, שבו נצבים כל בני אדם לדין לפני ה'. אין משוא פנים ל"ראשיכם" אם מעלו בתפקידם בפרטים קטנים, ואין יחס סלחני ל"שבטיכם" – הרבים אם הפרו חוק. אין העלמת עין מהחלש – "זקניכם", ואין משוא פנים בפני החזק – "שוטריכם". אין מחילה לשפל, - אלא, מחוטב עציך עד שואבך מימך".

כולם נתבעים לדין וחשבון על מעשיהם ומחדליהם. וכל זאת לטובתך, לנקותך, לטהרך – "לעברך בברית ה' אלוקיך", ועי"ז תהיה לעם לה' אלוקיך.

הבקורת הנוקבת עוזרת לאדם להתיישר, להתקרב לאמת ולטוב, ולהתרחק מהשקר והרע..

"אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך" (ל, ד)

אפילו ישקע אדם בכל תאוות העולם הזה ויהיה נדח ומרוחק מכל דבר שמיימי ורוחני – עד קצה השמים, עם כל זאת, אם יש בידו תפיסה כלשהי של "קצה שמים" – ניצוץ של שמיימיות ורוחניות, "משם" – יקבצך ה' אלוקיך – הקב"ה יחזור ויקרב אותך בזכות אותה אחיזה. (לב אליהו)

"ובחרת בחיים"

(ל, יט)

החזון איש באחת מאגרותיו כותב לנער צעיר: כבר ידעת כי איש ריבך אני. עיקר פלוגתינו – כי אני רוצה שתבחר בחיים, ואתה!!! אני חפץ שיהיה יצרך מסור בידך ולא תהיה אתה מסור ביד יצרך, ואתה!!! אני חפץ שתשנא רשע, ואתה!!! אני חפץ שיהיה ממון חברך שנאו לך לורא, ואתה!!! אני חפץ שתאהב שם טוב, שתבחר בדרך ישרה שתהא לך תפארת מבני אדם, ואתה!!!

"לעברך בברית ה' אלקיך ובאלתו"

(כט, יא)

ויש להקשות מה עניינה של "אלה", דהיינו קללה, אצל כריתת ברית אלא, הוראה יש כאן כיצד לקיים את הברית בעתיד – ע"י הפחד מפני העונש הצפוי לעבור על הברית. למעשה זוהי עיצה כללית לאדם, להעביר תמיד בשכלו

ובלבו: מה אחרית כל אדם עלי אדמות וממילא יפחד לחטוא.

"אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלהיכם" (כט, ט)

סח רבי אברהם מסלונים:

צא ולמד מיצוי עומק הדין של מעלה – כפי שאמרו בזוהר הקדוש: "היום דא ראש השנה! שבשר-ודם דרכו להיות חקוק בזכרונו רק ההוה, ואילו הקב"ה שהוא למעלה מן הזמן עומד נכחו כל מה שהתרחש עם האדם בכל תקופותיו ושנותיו מיום היוולדו ועד יום מותו. וזה שכתוב "אתם נצבים היום כולכם לפני ה'". ביום הדין מתייצב האדם כולו לפני מלך המשפט, על חיצוניותו ופנימיותו, על העבר והעתיד שלו.

"פן יש בכם שורש פורה ראש ולענה... והתברך בלבבו" (כט, יז-יח)

מפרש הרבי מקוצק:

"והתברך בלבבו", שיחשוב כי ינצל בזכות לבבו הטוב, או שהוא מתנצל כי רק מעשיו רעים, ואילו הלב משופרא-דשופרי...

"ואמר הדור האחרון בניכם אשר יקומו מאחריכם והנכרי אשר יבוא מארץ רחוקה" (כט, כא)

סח רבי חיים הלוי מבריסק:

השוה הכתוב את "הדור האחרון", את בניכם אשר יקומו מאחריכם, ל"נכרי מארץ רחוקה", ואין לך חזון נבואי לאחרית הימים קשה ממנו, זהו שיא כל הצרות, שה"דור האחרון", הדור היהודי הצעיר יידע כל-כך מעט על התורה ועל היהדות, בדיוק כפי שיועד "הנכרי אשר יבוא מארץ רחוקה".

"והיה בשמעו את דברי האלה הזאת התברך בלבבו וגו', לא יאבה ה' סלח לו כי אז יעשן" (כט, יח, יט)

והוא תמוה, אחר ששמעו את דברי האלה יתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי.

ואפשר להסביר עפ"י עובדא דהוה באחד שחלל את השבת, וכשהוכיחו אותו על זה. אמר: אתם תראו שאתקן את זה. ובמוצאי שבת נתן נדבה גדולה לתוך קופת ארץ ישראל, והתפאר לומר, שבודאי מקובל דבר זה יותר משאם לא היה מחלל את השבת ולא היה נותן בשביל עניי ארץ ישראל.

ולזה אמר הכתוב "והתברך", ר"ל שיתפאר "בלבבו", כלומר בלבבו הטוב ובנדבתו ויאמר ד"רחמנא לבא בעיי", לזה נאמר "לא יאבה ה' סלוח לו", וכעין זה מפרש ב"כתב סופר" (הר צבי)

"מי יעבר לנו אל עבר הים" (ל, יג)
משמו של רבי עקיבא אייגר אמרו:
הכל חוצים את הים, אבל עדיין לא פילס אדם בו דרך...

ספס

ומרגלא בפי רבי מרדכי מלכוביץ: בלא הקב"ה אי אפשר לעבור אפילו את מפתן הבית, עם הקב"ה יכולים לחצות גם את האוקיינוס הגדול...

"כי קרוב אליך הדבר מאד, בפיך ובלבבך" (ל, יד)

האפרוח בקליפתו, אומרים מושלי משלים, מתנפץ במקורו על דפנות הביצה ומבקש לצאת החוצה. וכי מניין לו שקיים בחוץ עולם גדול? אלא זוהי תחושתו הטבעית, הלוחשת לו סוד זה.

וכן כל יהודי באשר הוא. אף מבלי שיידע וילמד מאומה, עורגת נפשו לאלקים, הכוסף ללאמונה תוסס בחובו.

"אתם נצבים היום כלכם" (כט, ט)
יובן בס"ד לרמזו בתיבת "היום" שהוא ה' יום, רמז לה' ימים נוראים שצריך האדם להתעורר בהם בתשובה, כי למעלה אז יזכר ויפקד בהם, והם בי ימים של ר"ה ויום כפור והושענא רבא שבו החתימה, ושמיני עצרת שבו מסירת הפתקין כנודע. ולו"א "אתם נצבים ה' יום לפני ה' אלקיכם".
(אדרת אליהו)

"וה' בשומעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו" (כט, יח)

פעם בשבת פרשת נצבים, פתח רבי שלמה הברשטאם זצ"ל (בן בנו של רבי חיים מצאנז זצ"ל בעל שו"ת "דברי חיים") ודרש במקרא "והיה בשמעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לך" – יש קלי דעת הסבורים שאין צורך לקיים תורה ומצוות בפועל, די לאדם בזה שיש לו לב טוב, לב יהודי חם, מלא חמלה וחנינה. ואין אלו אלא דברי הפושע שנזכר בתורה, המתברך "בלבבו", די לו בזה שיש לו לב יהודי טוב, ואשר "לא יאבה ה' סלוח לו" – הוא עצמו אינו רוצה שה' יסלח לו, כי בהתאם להבנתו, אין פה בכלל על מה לסלוח, הרי לב טוב יש לו והוא נקי עוון. אולם הכתוב אינו מכסה על אחריתו: "כי אז יעשן אף ה' וקנאתו באיש ההוא".
(מריצי תורה מעולם החסידות)

"הנסתרות לה' אלקינו והנגלת לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת" (כט, כה)

ושמעתי בשם הרמב"ם ז"ל בפירוש פסוק זה, "הנסתרות לה' אלקינו". יאמר סודות התורה הנסתרים וטעם המצוות לשם יתעלה הם, ואם יזכה אדם שיקח אזנו שמץ מנהם בידיעת שורש המצוה ועיקרה בנסתרת שבה, אל יפטר בכך מן הנגלה שלא יעשה

המצוה בענין גופני, אין לו להמנע מזה, שהרי "הנגלות לנו ולבנינו.. לעשות". והפירוש הזה בעצמו שהוא יקר וספיר, אבל אינו בענין הפרשה.
(רבינו בחי)

"הנסתרות" (כט, כה)

י"ל כמ"ש ב"חובות הלבבות" (שער הפירושים פ"א, ופ"ג) והכת הג' אנשים וכו' ובפ"ד) שיהיה כל מצפוני האדם לה', ומ"מ בנגלות מעשיו לא יפרוש מהעולם, ויעשה כל צרכי העוה"ז וצרכי ביתו ובניו, ובכל זה יהיה לבו לשמים וידריכם בעבודת ה'. וזהו "הנסתרות" – שלנו. והוא מצפוני לבנו, יהיה – לה' אלקינו, והנגלות – ממעשי איברינו יהיה – לנו ולבנינו", ולגדלם ולעשות כל צרכיהם וכל זה יהיה "לעשות את כל דברי התורה הזאת".
(חתם סופר)

ספס

וני"ל, כי יש שני זמנים בגאולתנו, זמן נסתר שאין ידוע לשום אדם, והוא סתום וחתום, ואפילו משה לא ידע אותו. ויש זמן הגלוי לכל כמ"ש (תהלים צ"ה) "היום אם בקולו תשמעו". והנה משה ניבא על הגלות ואמר "וישליכם אל ארץ אחרת". ועד מתי קץ הפלאות לא נודע לו הגם שהיה ראש הנביאים, כי זמן הגאולה אינו גלוי רק לה' לבדו.

וז"ש "הנסתרות", פ"י, הנסתר שבגאולה הוא "לה' אלקינו" ולא גלה סודו לעבדיו הנביאים. אבל "הנגלות" הזמן גלוי לכל "לנו ולבנינו" – הוא – לעשות את כל דברי התורה הזאת", שבידינו לקרב הגאולה ולהביאה בכל יום, כמ"ש "היום אם בקולו תשמעו", והוא נכון.
(כתב סופר)

ספס

שוב מצאתי בפסיקתא זוטרתי, "הנסתרות" – אלו קיצי הגלות שהם סתומים וחתומים, ו"הנגלות" – אלו תשובה ומעשי"ט. "עד עולם" – אפילו בגלותנו.
(טעם ודעת)

"החיים והמות נתתי לפניך הברכה והקללה ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך" (ל, יט)

כיון שאמר "החיים והמות נתתי לפניך" וצויה "ובחרת בחיים", אם-כן פשוט הוא שאם יבחר בחיים אזי יחיה הוא וזרעו, בשל מה אפוא שב וכתב "למען תחיה אתה וזרעך", מה גם ש"זרעך" מיותר הוא, שהרי גם זרעו מצוה ב"ובחרת בחיים למען תחיה".

אכן, אפשר שיקיים אדם מצוות השם בעצמו, ולא ישפיע בזה על זרעו שילך אף הוא בדרכו. זאת כיצד, כגון שיקיים המצוות כמי שכפאו שד, וכמי שהיה מעדיף לחיות בלעדיהם. לכך מצוה התורה "ובחרת בחיים, למען תחיה אתה וזרעך", עלך לראות שהבחירה שלך בחיים תהיה במדה כזו של שמחת חיים ועונג רוחני, עד שתהא "למען תחיה אתה וזרעך", כלומר, שתשפיע גם על זרעך, ואז תחיה גם אתה וגם זרעך.
(רבי משה פיינשטיין)

☆☆☆☆☆

ומעשה נשאל פעם הגאון רבי משה, בידוע שהיהודים שהיגרו מאירופה לאמריקה לפני שניים ושלש דורות, הועמדו בפני נסיון קשה ביותר על שמירת השבת. על רבים

מהם היו אומרים שעבדו בחמשים ושתיים מקומות בשנה, אחר שמידי יום שישו פוטר ממקום עבודתם, משום רצונם לשמור שבת. כיצד אירע אפוא, שרוב רובם של ילדי אותם יראים ומוסרי נפש, נטשו את הדת, והם אינם שומרי שבת כלל ועיקר.

השיב רבי משה, כי דוקא משום ש"מסרו נפש" על השבת, לפיכך ילדיהם אינם שומרים אותה כלל! הכיצד? אלא, שאותם בעלי מסירות נפש כשלו בדבר אחד חשוב. כי בבואם הביתה מכל נסיון קשה שעמדו בו, נתנו ביטוי לעצבות ואכזבה קשה על כי שוב נאלצו לאבד את עבודתם, לשם שמירת שבת. ילדיהם קלטו אפוא כי לשמור שבת באמריקה הוא דבר המצריך הקרבה יתירה, וכרוך בקושי ומכאוב, והסיקו מכך כי הם אינם יכולים למסירות זו, ומוטב להם לוותר על השבת.

לא כן אילו האבות היו באים ומבשרים בשמחה, ב"ה שזכינו שוב לשמור על השבת כהלכתה, אשרנו ומה טוב חלקנו שעמדנו בנסיון. כי אז היו הילדים יורשים מהם את השמחה והאושר שבשמירת המצוות, כי הלא מי אינו רוצה לשמוח ולשמח, ואף הם היו מוכנים לשמרה באותה מסירות נפש, בשמחה ובטוב לבב. (רבי משה פיינשטיין)

"לא בשמים היא וגו' ולא מעבר לים היא" (ל, יב)

ובגמ' בעירובין (דף נ"ה) דייקו חז"ל מפסוק זה שאם כן היתה בשמים אתה צריך לעלות אחריה, ואם מעבר לים היא – אתה צריך לעבור אחריה. ויש להתבונן כיצד יעלה אדם השמימה? אילו סולמות יעמיד עד הרקיע? אימתי יספיק לעלות מהלך חמש מאות שנה בשבעים שנות חייו? ובכל זאת, מכיוון שמדובר כאן בדבר שהוא עיקר חי האדם, הדבר אפשרי. רואים אנו שאפי לגבי דברים שרק נדמה לבני אדם שהם מנעמים את החיים, הם מוכנים להקריב את כל ימיהם לרדיפה אחריהם, ק"ו לגבי החיים האמיתיים, חיי הנצח שחובה לעלות אחריהם השמימה מבלי לחשוב אם הדבר אפשרי. (אורי יהל)

"החיים והמות נתתי לפניך... ובחרת בחיים" (ל, יט)

יש לחקור אם מעשי המצוות הם בבחינת סמי מרפא לנפש והעבירות לעומתם כסם המזיק או שמא המצוות והעבירות הן בבחינת צו מאת המלך. אשר המקיים מצוותיו מקבל שכר והעובר עליה נענש. הינפקא מינה? בספק זה היא להבין אם שכר המצוות היא תוצאה ישירה וטבעית של קיום המצוות וכן העונש הינו פרי העבירה, או שאינם תוצאה מעצם המעשה אלא כשכר ועונש הניתנים ע"י האדון המחליט על כך. והאמת היא ששני הדברים נכונים הם: המצוות הן גם צרי ומזור לנפש מצד עצמן וגם צו מאת המלך המחייב את האדם לקיימן.
(הגר"י בלאזר)

לראש השנה

"תקעו לפני בשופר של איל כדי שאזכור לכם עקידת יצחק" (גמ' ר"ה)

ולכאורה, כדי להזכיר את העקידה הרי יותר היה מתאים לקחת סכין שמוזכר את הצווי "והעלה לעולה"? אלא, שבהזכרה זו אין אנו מתכוונים להזכיר רק את הסכמותו של אברהם להקריב את יצחק בנו ואת הסכמתו של יצחק להיות נשחט. כוונתינו היא גם להזכיר שהקב"ה אינו רוצה בקרבנות אדם! ואת יצחק החליף לקרבן של איל, ולפיכך בשעה שאנו עומדים ברי"ה במשפט, אנו מרמזים על השופר של איל שגם בנו ינהג כפי שנהג ביצחק אבינו שלקח תמורתו איל ולא יחפוץ במות המת.

(אבינו של הרה"ק מפשיסחא)

ועקדת יצחק לזרעו ברחמים תזכור (מתפילת מוסף של ראש השנה)

יש להבין מהו ההדגשה "ברחמים"? אלא, הזכרת זכות אבות והזכרת עקידת יצחק אפשר שיש בו ח"ו גם רעה שכן יוכל המסטיק לקטרג כי דווקא בגלל שהיו לעם ישראל אבות שכאלה שהיו מוכנים למסור נפשם על קדושת ה' ותורתו – היו צרכים הבנים, בניי, להדבק בדרכם וללמוד ממעשיהם ולא ללכת אחרי יצה"ר וחטאיהם אפוא חמורים יותר. ולכן אנו מבקשים "ועקדת יצחק לזרעו ברחמים תזכור" – שלא תהא עקידת יצחק נזכרת לנו חלילה לרעתנו אלא רק לטובה ולזכות – "ברחמים".

(השל"ה הק')

"כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה חוץ מהוצאות שבת ויו"ט" (ביצה ט"ז)

אמרו במשנה "כחס על הנר כחס על השמן" בכף הדמיון – שכן מזונותיו של אדם קצובות לו מרי"ה חוץ מהוצאות שבת ויו"ט, א"כ מה שהוא חס על הנר או על השמן הוא רק דמיון, שנדמה לו שהוא חס וחוסך, ובאמת אינו חוסך כלום שהרי מזמינים לו הוצאה זו במיוחד. (הגר"א)

"ותתן לנו ה' אלקינו.. יום הזכרון הזה יום תרועה.. זכר ליציאת מצרים" (מתפילת ר"ה ומברכת הקידוש לר"ה)

ולכאורה קשה, דבשלמא שאר המועדים – פסח שבועות וסוכות – קשורים הם ליציאת מצרים אך ר"ה ויוה"כ מה הם קשורים ליציאת מצרים? ונראה לבאר עפ"י מה שכתב ב"ערבי נחל" שבניי יצאו ממצרים אחר רד"ו שנה אע"פ שהגזירה היתה על ארבע מאות שנה? אלא, דהגזירה היתה אם בניי "לא זכו" ואז הגאולה תהיה "בעתה" לדי' מאות שנה. אבל בניי עשו תשובה גדולה במצרים שנאמר "ויזעקו בניי אל ה' מן העבודה וגו' וידע אלקים וזכו לגאולת "אחישנה" לרד"ו שנה. ולפי"ז מבואר שמיציאת מצרים מוכח כמה גדולה כוחה של תשובה, ולכן ברי"ה ויוה"כ שהמה ימי תשובה אומרים "זכר ליציאת מצרים".

(ברכת יצחק)

"הפוח שער לדופקי בתשובה" (מתפילת ר"ה)

הקב"ה פותח שער גדול אפילו לאלו שהם בבחינת "דופקי בתשובה" – שהם רק דופקים ומקשים על השער. וכמו שאמר פתחו לי פתח כפתחו של מחט – ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם.

(הרה"ק ר' נח מלבוניץ)

"זה היום תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון" (מתפילת ר"ה - זכרונות)

איתא בפסיקתא שבראש השנה נברא האדם וברית העולם היתה בכ"ה באלול. ולפי"ז יש להבין איך אנו אומרים בתפילה שראש השנה "זה היום תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון" הרי יום הראשון של הבריאה היה לפני ראש השנה? ומוזה נלמד על גדולתו וחשיבותו של האדם – שכל זמן שלא נברא עדיין האדם אין הבריאה כולה כדאית להקרא "מעשי ה'" ורק ביום שנברא האדם שהוא מטרת הבריאה וכל תכליתה – אז נקרא "תחילת מעשיך". (אזנים לתורה)

מעשה חכמים

מידה כנגד מידה

הנפטר כיתת את רגליו מדי יום ביומו כדי להשיג מנין יהודים

כולנו התחננו על ברכי הכלל של 'מידה כנגד מידה'. מתמיד ידענו שזו היא מידתו של הקב"ה, אבל לא תמיד רואים את הדברים בחוש. זכיה מיוחדת היתה אפוא לבני משפחת פוזן בבואם לבית העלמין ביום היאהרצייתו של אביהם זצ"ל. הנער יעקב-ישראל פוזן מספר לנו שלאחר שסיימו לומר את פרקי התהילים כנהוג, ניגשו אליהם שני יהודים וביקשום השלים מניין לאמירת קדיש בקבר של ניפטר נוסף.

לאחר שעשו את החסד הגדול והשלימו את המניין, מספרים להם בני המשפחה ההיא, שבמשפחתם אין יותר משניים שלושה גברים המסוגלים לבוא לבית העלמין, אך תמיד הם מוצאים במהירות ובקלות את מספר האנשים החסרים להם.

מה מנסת? הניפטר ההוא היה גבאי בית כנסת ביישוב נידח, ומדי יום ביומו כיתת את רגליו כדי להשיג מניין יהודים שיבוא להתפלל בבית הכנסת המקומי. לא פעם אירע, סיפרו בני המשפחה, שהדבר כמעט ולא עלה בידו, אך אבינו לא נסוג אחורנית, והמשיך לחפש את היצענטערי' כך במשך שנים רבות.

עכשיו כבר ברור מדוע שילם לו הקב"ה בכך שלאחר פטירתו מן העולם מוצאים תמיד בני משפחתו בקלות את מספר האנשים הדרוש להם לאמירת הקדיש כי אין שכחה לפני כסא כבודך. (עלינו לשבח עמ' רמב)

הליכות והלכות

דיני ימים נוראים

ביום ראשון של ראש השנה הולכים למקום מים, אם אפשר – שיש בו גם דגים ועושים "תשליך", זכר לעקידת יצחק. שכאשר הלך אברהם לעקוד את יצחק, בא השטן בדמות נהר וביקש לטבעו, ולכן זכר לזה אנו הולכים למים להזכיר עקידתו של יצחק אבינו.

במקום בו מצויים הרבה אנשים ונשים, במעורב רח"ל, וכן אם הדרכים המובילות לשם מלאות אנשים ונשים, ראוי ביום זה לחפש מקום אחר לתשליך ולא יאבד את קדושת היום בהליכה זו. וכבר כתבו האחרונים בזה להמנע מהליכת נשים וגברים יחד - ודי למבין.

מדיני ראש השנה

בערב ראש השנה מתפללים סליחות ועושים התרת נדרים ומתירים את הנדרים שלא זוכרים. אבל אם יש נדר שזוכר במפורש, לא יסמוך על התרה זו, אלא יעשה התרה רגילה אצל שלושה בני אדם.

הרבה נוהגים להתענות בערב ראש השנה; יש נוהגים להתענות עד חצות (עד שעה אחד בצהרים בערך וכן יש נוהגים עד פלג המנחה) ויש עד הלילה. מי שדעתו להתענות עד הלילה יקבל את התענית במנחה של יום ראשון ויאמר "עננו" יום שני במנחה של ערב ראש השנה. לא אומרים וידוי ותחנונים בשחרית של ערב ראש השנה מפני החג.

מסתפרים ומכבסים לכבוד החג ומקוים שה' יעשה לנו נס בימים אלו ויוציא לאור משפטנו.

כתב ה"בן איש חי" "ויזהר בתפילת מנחה של ערב ראש השנה שזו התפלה האחרונה בשנה".

בליל ראש השנה נוהגים לאכול סימנים לסימן טוב ומתפללים שה' יעזרנו על כל השנה. יש שנהגו לעשותם לאחר קידוש לפני אכילת הלחם ויש שנהגו לאחר נטילת ידים ואכילת כזית פת, והמנהג הראוי הוא לאחר אכילת הלחם. ומברכין ברכת הפרי ואוכלים ואחר כך לוקחים חתיכה נוספת ואומרים ה"הי רצון" ואוכלים, שאין להפסיק בין הברכה לאכילה בשום דבר.

יום ראש השנה הינו יום הדין - לכן ראוי להתנהג בריבנות, אך בשמחה, שהרי חג הוא לה'. ולכן בסעודות, וכן בהיותו בביתו, ישתדל לדבר דברי תורה ולא דברים בטלים וישיר זמירות לכבוד החג.

עיקר מצות היום היא השופר, ולכן ראוי להקשיב היטב לשופר ולכוון דעתו לשמוע בלי להפסיק בדיבור כל שהוא עד סוף התפילה לאחר שסיימו 100 קולות.

הנשים מצד הדין פטורות משופר, נהגו רוב הנשים להקפיד לשמוע שופר בראש השנה. ואשה שיש לה ילדים קטנים ויש חשש שיפריעו את מהלך התפילה בבית הכנסת, עדיף שתקרא לתוקע שיבוא לביתה לתקוע, מאשר לבוא לבית הכנסת ולהפריע לכל הקהל. על כל פנים אם קשה לה דבר זה, תבוא ותשמע את הברכות ו- 30 קולות (תקיעות לפני מוסף).

כאמור, אין לדבר בזמן התקיעות כיון שהברכה של השופר חלה על כל התקיעות ואם יפסיק בדיבור יש חשש שיפסיד הברכה. וביחוד יש להזהר בזה לאחר תקיעות דמיושב בזמן שמחזירים ס"ת למקומו שאז המכשול גדול.

בליל ראש השנה מברכים זה את זה לשנה טובה תכתב, אבל ביום לא יברך תכתב, שכבר נכתב, אלא יברך גמר חתימה טובה.

ביום ראש השנה ראוי שלא לישון, וינצל את היום לתורה, אולם אם קשה לו, ישן לאחר חצות היום. ונהגו לומר את כל ספר תהלים בכל אחד מימי ראש השנה שהרי אמרו "הולך בטל, כישן דמיי".

בליל השני בקידוש אומרים שהחינו וראוי לקחת פרי חדש או בגד חדש ולהניחו על השולחן או ללבושו בזמן הקידוש ולכוון עליו. ואם אין לו, עם כל זה יברך שהחינו בקידוש.

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St. 718-251-9676	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהוריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי הכמים מופלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב
הלומדים בעמל וביגיעה ובהתמדה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה.
נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכו למצוות. 845.352.7474

משל ונמשל

עורו ישנים משנתכם

משל: עובדא הוה בעירינו פה שנפלה דליקה בבית באמצע הלילה ואנשי הבית הרגישו מתוך השינה ונסו במהירות מן הבית ושכחו לעורר ילדה אחת. אם הילדה נזכרה ושבה לעוררה אך אל הבית כבר לא יכלה להכנס, האש לא איפשרה זאת כלל וכלל.

עמדה האם מאחורי החלון וצעקה צעקות נוראות, התעוררי ביתי, התעוררי. הילדה שמעה קול צעקות אימה ופתחה את עיניה אך מחוץ התרדמה לא הבינה רחמי האם שקוראת להצילה ממות. עתה הילדה ואמרה: אמא! אני חפצה לישון עוד מעט הניחי לי....

בין כך הפסיק עמודא דנורא בין האם לילדה ורח"ל נשרפה.

נמשל: כל שנה ושנה כשבאים ימי אלו סכנת האדם רבה, שהרי ביום הדין שוקלים זכויותיו ועברותיו, זכה – נכתב לחיים לא זכה – ח"ו להיפך. והאדם נרדם בתרדמת הבלי הזמן ואינו עושה שום הכנה. נתן השי"ת בלב חז"ל לתקוע בשופר בכל יום כמו שכתב הרמב"ם "עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו מעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן ושונים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל וגו'" (הלכות תשובה פ"ג ה"ד).

אילו היה האדם מבין כמה רחמים יש בזה היה מתעורר מתרדמתו להתקין עצמו. אך האדם מתנהג כמו הילדה הנ"ל. שומע את קול השופר ואומר: רבש"ע שמעתי, אך אני רוצה עוד קצת לישון... בין כך ממשמש יום הדין והוא בסכנה עצומה.

על כן כעת כשאנו נמצאים בימי הסליחות,

הילולא דצדיקיא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
א תשרי	כס אלול	כה אלול	כז אלול	כו אלול	כה אלול	כד אלול
שרה אמנו ע"ה רבי מאיר לייבוש המלבי"ם הריב"ז מצפת מפרש הירושלמי	רבי שלמה אמאריליו מח"ס שו"ת כרם שלמה	רבי חיים יהודה ליב אויערבאך ר"י שער השמים	רבי שר שלום הארמ"ר מבעלז	רבי שלמה חזן מח"ס שלחן הזהב	התנא רבי אלעזר ברשב"י	רבי ישראל מאיר הכהן מראזין בעל התפני חיים רבי יוסף באב"ד בעל מנחת חינוך רבי יחזקאל אברבנאל מח"ס חזון יחזקאל לתוספתא

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

הרי לכל חטא, יש דרכים מסוימות שהובילו אליו, סיבות שגרמו לו לחטוא, ואם לא ישרש אחריהן ויעקור אותן מטיבעו, לא יעילו גם ה"על חטא" שלו, כמו שאמר מו"ר הגר"י אברמסקי זצ"ל בביאור הפסוק "יעזב רשע דרכו" – צריך הוא לעזוב את הדרך, את הסיבה והמניעות שגרמו לו למרוד באלקיו, רק אז יתאפשר לו לשוב בתשובה שלימה. וכן מובא ברבינו יונה. כך חשבתי בפשטות.

אגודת "טוב" מאחלת

שנה טובה כתיבה

וחתימה טובה

תכלה שנה וקללותיה, תחול

שנה וברכותיה

 העלון לעילוי נשמת
הצדקנית הרבנית היקרה
רחל בת שרה יגן ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה